

2.

tanegység

FELDOLGOZOTT MŰVEK

Ahol keletkezik –regösé-
nek (részlet)

Nagy László:
Csodafiú-szarvas

MIT KÉSZÍTSEK ELŐ?

 Szöveggyűjtemény

 Internet, projektor,
hangfal

Képkötés anyagai,
eszközei

 Füzet, íróeszköz

Csodafiú-szarvas

1x45 vagy 2x45 perces komplex szövegfeldolgozó és
választhatóan kép- és szövegalkotó óra
(magyar, ének-zene, vizuális nevelés, kreatív írás)

A csodaszarvas alakja beépült a néphagyományba és a karácsonyi ünnepkörben is megjelenik. Ezen az órán a gyerekek megismerik az Úristentől Szent Istvánhoz küldött csodaszarvas és Nagy László csodafiú-szarvas képét is.

Áttekintő vázlat

2.1 Csodaszarvas	45 perc
2.1a Homokkal festett szarvasok	20 perc
2.1b Regőszarvas	25 perc
2.2 Csodafiú szarvas	45 perc
2.2a Szarvascsodák	15 perc
2.2b Képkötés, kreatív írás	30 perc
Összesen:	2x45 perc

Megjegyzés

Az órát leszűkíthetjük csak az irodalmi anyagra. Ha kihagyjuk az énektanítást, a képkötést és a kreatív írást, akkor az anyag 45 perc alatt feldolgozható.

2.1 Csodaszarvas	45 perc
2.1a Homokkal festett szarvasok	15 perc
2.1b Regőszarvas	15 perc
2.2a Csodafiú szarvas	15 perc

A képkötés technikai változatosságok lehetnek, főleg, ha homokképet is készíthetnek a gyerekek. A választott technikáknak megfelelően készítsük elő az anyagokat, eszközöket!

JEGYZETEIM

FELADATOK LEÍRÁSA

2.1 Csodaszarvas

2.1a Homokkal festett szarvasok

A gyerekek már valószínűleg ismerik a csodaszarvas mondáját, hiszen az állami olvasókönyvükben is találkozhattak vele, így elég csak felidézni az eseményeket (4. o., II/28–31. o). Erre kiválóan alkalmas Papp Norbert: *Rege a csodaszarvasról* című homokanimációja, amely elérhető a Reftantáron.

Vedd figyelembe!

A gyerekek biztosan meg fogják kérdezni, milyen technikával készültek a képek. A homokanimáció viszonylag egyszerű technika: egy üveglapú asztalt alulról megvilágítanak, és homokot szórnak rá. Az alkotó az ujjával, tenyerével húzott vonalakkal alakítja ki a képet. A homok sötét foltot mutat, a vonalak pedig világosat. Papp Norbert honlapja elérhető a Reftantárról. Természetesen vannak profi homokfestő asztalok, de ha valakinek van kiselejtezett üveglapú asztala (például dohányzóasztal) azon is kipróbálhatják a gyerekek a technikát. Érdeemes az asztal szélére peremet szereltetni, hogy ne folyjék szét a homok, vagy felkészülni arra, hogy utána sepregetni kell. (Udvaron csak akkor lehet ezt a technikát alkalmazni, ha szélvédett helyet tudunk biztosítani.) Üveglap sem feltétlenül szükséges, ha az ujjukkal egyszerű rajzokat készítenek a gyerekek finom homokkal beszórt felületre, például tálcára szitált homokra. Így a sziklarajzokhoz, barlangrajzokhoz hasonló ábrázolások készülhetnek.

2.1b Regőszarvas

A csodaszarvas néphagyományunk része lett, hiszen a karácsonyi szokások között is megjelenik az alakja. Olvassuk el a szöveggyűjteményben található Szent István napi regölést: **Ahol keletkezik – regösének** (részlet) amelyet Vas megyében, Dozmaton a 19. század végén jegyzett le Sebestyén Gyula!

Keressük meg azokat a szavakat, kifejezéseket, melyek a régi korra, régies beszédre jellemzőek! Mindet értitek? Melyiket kell megmagyarázni? (Ezt tegyük is meg!)

- halastó-állás: elkerített halászóhely lehetett
- százezer sövények: a sövény itt szövétneket, vagyis fáklyát jelent – tehát százezer fáklya fényéről van szó
- gyulaszlag: gyújtatlanul, gyújtás nélkül

Milyennek írja le a regösének a szarvast?

Ebben a történetben ki találkozik a csodaszarvassal?

Mit tudunk Szent István királyról? Vajon milyen üzenetet hozhatott neki a szarvas?

Tanuljuk meg a regöséneket énekelni a gyerekekkel! Az első szakasz kottája elérhető a Reftantáron. A kántáló dallam a szöveghez jól alkalmazkodik, így a többi szakaszban is énekelhető.

MIT AKARUNK ELÉRNI?

Differenciálódjon a gyerekek népi szokásainkról alkotott képe.

MIT FOGUNK CSINÁLNI?

Videofilm megtekintése
Regösének olvasása,
értelmezése
Énektanulás

MIT AKARUNK ELÉRNI?

A gyerekek fedezzék fel a hagyomány és a költői csoda(fíú)-szarvas kép hasonlóságait és különbségeit

MIT FOGUNK CSINÁLNI?

Vers és regösének összehasonlítása
Képkalkotás
Kreatív írás: mese, regösének

MIRE VAN SZÜKSÉGÜNK EHÉZ A FELADATHOZ?

Képkalkotás anyagai, eszközei

Vedd figyelembe!

Háttérismereteket és további párhuzamokat közöl az állami olvasókönyv (4. o., II/32. o).

Ortutay Gyula jegyzete szerint: „A csodafíú szarvas ismert mondabeli állat: korábban új hazát mutatott a magyaroknak, itt már keresztény égi követ. A szövegben említett Szent István a vértanú, nem pedig a magyarok első királya, neve napja december végére esik. A szöveg töredékes; átmenet nélkül zárul párosítóval.”

A párosító részt a Szöveggyűjteményben nem közöljük. A gyerekek számára Szent István király ismert, az ő mondaköréhez kapcsolhatjuk a regöséneket.

2.2 Csodafíú szarvas

2.2a Szarvascsodák

Olvassuk fel a gyerekeknek **Nagy László: Csodafíú-szarvas** című versét, majd hasonlítsuk össze a regösénekekkel (**Ahol keletkezik – magyar regösének**, Dozmat (Vas megye))!

- Miben hasonlít, és miben különbözik a két szarvasfíú? Milyen csodaképességekkel rendelkezik az egyik és a másik? Nagy László szarvasa miért marad magára? Mi történik vele?
- Mikor, melyik évszakban játszódik az egyik és a másik mű?
- Milyen fényt hoz a regösének, és milyen fényt hoz Nagy László csodaszarvasa? Mi lehet a karácsonyi, ünnepi fények üzenete az oltáron?

Vedd figyelembe!

A költő írásmódja a „csodafíú-szarvas”, a vers ritmikája miatt, tehát nem helyesírási hiba. A gyerekek tudatosan használhatják ezt az idézett szóalakat, de beszéljük meg, hogy mai helyesírásunk szerint csodafíú szarvasról van szó!

2.2b Képkalkotás, kreatív írás

Az óra hátralévő részében valamilyen képkalkotó technikával jelenítsék meg a gyerekek a Csodafíú szarvas! Készíthetnek homokképet is, egyszerűbb módon: a rajzlapra folyékony ragasztóval rajzolják fel az ábrázolni kívánt képvonalait, majd szórják le homokkal! A ragasztó megszáradása után a homokszemek a lapon maradnak, a többi lefújható, lerázható.

Adjunk választási lehetőséget, hiszen nem biztos, hogy mindenki szívesen fest vagy rajzol. Aki inkább nyelvileg kreatív, az írjon mesét vagy egy új regöséneket arról, hogy milyen üzenetet hoz ma az Úristentől a Csodafíú szarvas!

Óra végén mutassák be egymásnak munkáikat az arra vállalkozó gyerekek!

